

Studering med omställningsstudiestöd vid yrkeshögskolan och högskolan

Hösten 2023

Studering med omställningsstudiestöd vid yrkeshögskolan och högskolan hösten 2023

Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2024

Författare: Ellen Ellfolk Kenttä, Anna Bengtsson, Sinisa Sauli, Anna Eriksson, Margareta Landh

Diarienummer: 51- 00578-24

Universitetskanslersämbetet • Hammarbybacken 31 • Box 6024, 121 06 Johanneshov

tfn 08-563 085 00 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Innehåll

Tabeller i bilagan.....	4
Sammanfattning.....	5
Inledning.....	7
Syfte och frågeställningar.....	7
Begränsningar och förklaringar.....	8
Metod.....	8
Tidigare regeringsuppdrag.....	9
Disposition.....	11
Vilka söker och vilka börjar studera?.....	12
Flest söker till yrkeshögskolan och högskolan.....	12
Yrkeshögskolan.....	14
Högskolan.....	18
Vad studerar de?.....	24
Yrkeshögskolan.....	24
Högskolan.....	27
Resultat och avslutande kommentarer.....	33
Viktiga resultat.....	33
Utvecklingsområden.....	35
Så här har vi gjort.....	37
Bilaga 1. Definitioner.....	39

Tabeller i bilagan

Bakgrundsuppgifter om sökande

- Tabell 1 Antal och andel personer som sökt respektive fått omställningsstudiestöd för studier hösten 2023 fördelat på kvinnor och män.
- Tabell 2 Åldersfördelning för personer som sökt omställningsstudiestöd för studier hösten 2023, kvinnor och män.
- Tabell 3 Tidigare utbildningsnivå och utbildningsbakgrund för personer som sökt omställningsstudiestöd för studier hösten 2023, kvinnor och män.
- Tabell 4 Tidigare bransch för personer som sökt omställningsstudiestöd för studier hösten 2023, kvinnor och män.
- Tabell 5 Sektor och yrkesområde för personer som sökt omställningsstudiestöd för studier hösten 2023, kvinnor och män.

Bakgrundsuppgifter om studerande med omställningsstudiestöd

- Tabell 6 Åldersfördelning för studerande med omställningsstudiestöd hösten 2023, kvinnor och män.
- Tabell 7 Tidigare utbildningsnivå och utbildningsbakgrund för studerande med omställningsstudiestöd hösten 2023, kvinnor och män.
- Tabell 8 Tidigare bransch för studerande med omställningsstudiestöd hösten 2023, kvinnor och män.
- Tabell 9 Sektor och yrkesområde för studerande med omställningsstudiestöd hösten 2023, kvinnor och män.

Uppgifter om studier bland studerande med omställningsstudiestöd

- Tabell 10 Studief orm och utbildningsinriktning för studerande med omställningsstudiestöd hösten 2023, kvinnor och män.
- Tabell 11 Studief orm, yrkesexamensprogram och SUN-inriktning för generella program och fristående kurser för studerande med omställningsstudiestöd i högskolan hösten 2023, kvinnor och män.
- Tabell 12 Studietakt, studiernas omfattning och studiernas förläggning för studerande med omställningsstudiestöd hösten 2023, kvinnor och män.
- Tabell 13 Lärosäte bland studerande med omställningsstudiestöd i högskolan hösten 2023.

Sammanfattning

Omställningsstudiestödet infördes under 2022 och syftar till att stärka arbetstagares ställning på arbetsmarknaden. Det ska ge redan yrkesverksamma personer möjlighet att bredda eller fördjupa sin kompetens. Statistik om studerande med omställningsstudiestöd är efterfrågad men det har tidigare saknats uppgifter om vilka utbildningar studerande med omställningsstudiestöd studerar. Därför har Statistikmyndigheten SCB, Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) och Universitetskanslersämbetet (UKÄ) tillsammans tagit fram denna myndighetsgemensamma rapport i samarbete med Centrala studiestödsnämnden (CSN).

Rapporten ger en beskrivande bild av studerande med omställningsstudiestöd hösten 2023. Vi redovisar uppgifter om vilka som har sökt, vilka som har fått beviljat omställningsstudiestöd och vilka som har påbörjat studier och vad de studerar. Det görs även jämförelser mellan de studerande i yrkeshögskolan och högskolan.

Syftet med rapporten är att bidra med ett kunskapsunderlag om vilka utbildningar som är intressanta för personer med omställningsstudiestöd. Den ger även fördjupad information om vilka som söker omställningsstudiestöd. Det är ett viktigt underlag för både beslutsfattare, lärosäten och anordnare av yrkeshögskoleutbildningar för att de bättre ska kunna anpassa utbildningsutbudet för yrkesverksamma.

Några viktiga resultat för studerande med omställningsstudiestöd vid yrkeshögskolan och högskolan:

- Utbildningsnivån var högre bland dem som fick omställningsstudiestöd jämfört med dem som sökte.
- Kvinnor som sökte omställningsstudiestöd hade högre utbildningsnivå än män och var även något äldre.
- På yrkeshögskolan studerade de allra flesta ett program.
- På yrkeshögskolan var den vanligaste inriktningen teknik och tillverkning.
- Endast några procent studerade kurser inom yrkeshögskolan.
- På högskolan studerade sju av tio ett program, med störst andel på ett yrkesexamenprogram.
- De vanligaste yrkesexamensprogrammen var program mot specialpedagogexamen, sjuksköterskeexamen och ämneslärarexamen.
- På högskolan studerade tre av tio fristående kurser.

För att kunna ta fram mer statistik och fördjupade analyser om de studerandes utbildningsval behövs mer detaljerade data om vilka

utbildningar som studerande söker och beviljas omställningsstudiestöd för.

Men i dagsläget går det inte att ta fram den typen av uppgifter om inte CSN utvecklar sitt underlag. Till exempel behöver mer uppgifter om kurser och program registreras i CSN:s system.

Vi ser också ett behov av att mer detaljerad statistik tas fram regelbundet. Det vore också bra om det klargjordes vem som ska ansvara för uppföljningen av omställningsstudiestödet.

Inledning

Den 1 oktober 2022 infördes omställningsstudiestödet. Det är en ny form av studiefinansiering som möjliggör för yrkesverksamma att bredda eller fördjupa sin kompetens för att bli mer attraktiva på arbetsmarknaden. Syftet är att förbättra förutsättningarna för vuxna att finansiera studier och att stärka deras framtida ställning på arbetsmarknaden.

För högskolans del innebär det en möjlighet att i högre utsträckning än tidigare attrahera en grupp av presumtiva studerande som är mitt i arbetslivet. För yrkeshögskolan, som redan före omställningsstudiestödets införande traditionellt attraherat äldre yrkesverksamma studerande, innebär omställningsstudiestödet en möjlighet att attrahera dem som inte tidigare haft ekonomiska möjligheter att påbörja studier.

Syfte och frågeställningar

Statistik om studerande med omställningsstudiestöd är efterfrågad. Både beslutsfattare, lärosäten och anordnare av yrkeshögskoleutbildningar efterfrågar den typen av uppgifter, för att bättre kunna styra och planera utbildningsutbudet.

Men det har hittills saknats statistik om vilka utbildningar som studerande med omställningsstudiestöd studerar. Centrala studiestödsnämnden (CSN) har endast publicerat uppgifter om vilka utbildningar som är vanligast bland de sökande vid några tillfällen, och mer detaljerad statistik har saknats. Dessutom har uppgifterna om de vanligaste utbildningarna enbart inkluderat program och inte kurser.

Statistikmyndigheten (SCB), Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) och Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har därför i samarbete med CSN tagit fram uppgifter om de vanligaste utbildningarna och vad som kännetecknar studerande med omställningsstudiestöd.

Rapporten ger en beskrivande bild av studerande med omställningsstudiestöd. Vi har valt att fokusera på två utbildningsformer nämligen yrkeshögskolan och universitet eller högskola. Syftet är att besvara följande frågeställningar:

- Vilka har sökt?
- Vilka har fått beviljat stöd?
- Vilka har påbörjat studier och vad studerar de?

UKÄ har också ett regeringsuppdrag att utforma prognoser för att kunna analysera behovet av utbildningsutbud för vidareutbildning av redan yrkesverksamma med anledning av omställningsstudiestödet.¹ Men för att göra prognoser behövs mer detaljerad information om utbildningsinriktning för studerande med omställningsstudiestöd.

Begränsningar och förklaringar

Vi har begränsat oss till att titta på de som sökt och beviljats omställningsstudiestöd för studier hösten 2023, vilket utgör cirka en femtedel av alla som sökt omställningsstudiestödet hittills. Anledningen till begränsningen är praktisk, det krävdes en mindre grupp att utveckla statistiken för. Valet av period baseras på att hösten 2023 var den andra omgången då studerande med omställningsstudiestöd kunde börja studera. En förhoppning var att vi med det valet skulle undvika något av den osäkerhet som gällde för den första ansökningsomgången.

Att uppgifterna enbart omfattar en ansökningsomgång är också en anledning till att vi har valt att inte jämföra gruppen studerande med omställningsstudiestöd med samtliga studerande i yrkeshögskolan och högskolan. För en sådan jämförelse skulle vi behöva fler ansökningsomgångar att jämföra med.

Vi vet att det även finns ett behov av statistik om vilka utbildningar de som ansökt om omställningsstudiestöd har sökt. Den informationen finns inte tillgänglig på ett hanterbart sätt i dagens system och har därför inte kunnat redovisats i denna rapport.

Vi använder begreppet studerande för att benämna både studerande i yrkeshögskolan och studenter i högskolan.

I rapporten redovisas uppgifter för andra halvåret 2023, vilket vi för enkelhetens skull benämner hösten 2023.

Uppgifterna är avrundade till närmaste tiotal.

Metod

Uppgifterna har tagits fram genom en samkörning av personuppgifter från CSN med uppgifter från bland annat SCB:s utbildningsregister. På så sätt går det att följa vilka utbildningar studerande med omställningsstudiestöd har påbörjat i högskolan respektive yrkeshögskolan. Men metoden har vissa begränsningar för kurser. Om en studerande till exempel studerar flera fristående kurser i högskolan under samma period, kan vi inte säkerställa att personen verkligen har

¹ Uppdraget följde av en ändring av regleringsbrevet den 30 juni 2022.

omställningsstudiestöd för alla kurser. Det är också en anledning till att vi bara kan redovisa inriktning för kurserna på en övergripande nivå.

I denna rapport har därför en statistisk metod använts för att skydda enskildas uppgifter i den redovisade statistiken. På grund av detta är inte alltid de redovisade totalerna lika med summan av deras redovisade delar. Det är också en anledning till att totalsiffrorna varierar något mellan tabellerna i tabellbilagan.

Tidigare regeringsuppdrag

Både UKÄ och MYH har tidigare haft regeringsuppdrag om omställningsstudiestödet. I de rapporterna finns också mer information om själva stödets utformning, hur stödet ingår som en del i omställningspaketet och omställningsorganisationernas syn. Läs mer:

- *Omställningsstudiestödets påverkan på behovet av utbildning i yrkeshögskolan*, (MYH 2023)
- *Omställningsstudiestödet – omställningsorganisationernas syn och arbetet med prognoser* (UKÄ 2024)
- *Lärosätenas utbildningsutbud relaterat till omställningsstudiestödet – Sammanställning och analys* (UKÄ 2023)

Kort om omställningsstudiestödet

Omställningsstudiestödet är en del i omställningspaketet som började tillämpas den 1 oktober 2022. Det ska leda till en förbättrad flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden på lång sikt. I paketet ingår förutom omställningsstudiestödet också lagändringar i arbetsrätten och en ny lag om omställnings- och kompetensstöd på arbetsmarknaden.

Omställningsstudiestödet är ett studiestöd för vuxna mitt i arbetslivet som vill vidareutveckla sig eller byta spår. Syftet är att förbättra förutsättningarna för vuxna yrkesverksamma att finansiera studier som stärker deras framtida ställning på arbetsmarknaden. En målsättning med stödet är att rekrytera fler yrkesverksamma till studier.

Anslaget fördelas mellan de som huvudsakligen arbetat i privat respektive offentlig sektor. Fördelningen ska avspegla andelen förvärvsarbetande i respektive sektor.

Grundläggande villkor:

- Sökande ska vara mellan 27 och 62 år.
- Sökande ska ha arbetat sammanlagt minst 8 år av de senaste 14 åren.
- Sökande ska ha arbetat sammanlagt minst 12 av de senaste 24 månaderna.
- Utbildningen måste ge rätt till studiemedel eller vara finansierad av en omställningsorganisation.

- För sökande som är under 40 år får utbildningen vara maximalt 80 veckor på heltid.
- Utbildningen ska stärka den sökandes ställning på arbetsmarknaden utifrån arbetsmarknadens behov.

Det är Centrala studiestödsnämnden (CSN) som sköter administrationen och ansökan görs på csn.se under Mina sidor. Omställningsstudiestödet består av en bidragsdel och en lånedel. Bidraget motsvarar upp till 80 procent av lönen, och lämnas sammanlagt vid heltidsstudier i högst 44 veckor.

Omställningsstudiestödet införs stegvis och ska vara fullt utbyggt till 2026. Det är två ansökningsperioder per år. Det är möjligt att ansöka tidigast den 1 april respektive 1 oktober för utbildningar som startar någon gång under nästkommande kalenderhalvår. En omställningsorganisation bedömer om utbildningen stärker individens ställning på arbetsmarknaden utifrån arbetsmarknadens behov, och skriver ett yttrande till CSN. CSN fattar sedan beslut om stödet ska beviljas eller inte.

Antal ansökningar hittills

Omställningsstudiestödet har rönt stort intresse sedan det infördes. Totalt har det inkommit nästan 110 000 ansökningar under de fem ansökningsomgångar som varit så här långt. Speciellt i inledningsskedet var den stora mängden ansökningar ett problem för CSN.

Handläggningstiderna var långa och väntetiden för att få besked kunde uppgå till flera månader.

Därefter har antalet ansökningar sjunkit. I den senaste ansökningsomgången som öppnade den 1 oktober 2024, den femte i ordningen, hade det efter en månad inkommit cirka 8 500 ansökningar.

Tabell 1. Totalt antal ansökningar, antal personer som sökt, antal personer som fått besked och antal personer som fått bifall, oktober 2024. En person kan lämna in flera ansökningar, och antalet unika personer som har sökt är därför lägre än antalet ansökningar. En person kan också förekomma vid flera ansökningstillfällen.

	1 okt 2022	1 april 2023	1 okt 2023	1 april 2024	1 okt 2024*	Totalt
Ansökningar	29 060	29 620	16 840	25 910	8 550	109 980
Antal personer som sökt	23 550	24 350	15 070	21 930	8 030	66 780
Antal personer som fått besked	23 550	24 340	14 830	10 610	330	54 500
Antal personer som fått bifall	3 460	4 670	3 620	4 020	10	11 330

*Uppgifterna för 1 oktober 2024 kommer att öka men avser här inkomna uppgifter t.o.m. 2024-10-28. Källa: CSN:s hemsida, Våra handläggningstider, 2024-05-06 och 2024-10-28, samt mejlkontakt med handläggare.

Många sökande har fått avslag på sin ansökan om omställningsstudiestöd. Men CSN har ännu inte något systemstöd för att

kunna ta fram grunderna för avslag. I stället har de genomfört en urvalsundersökning kring avslagsskäl.² Undersökningen är gjord för alla utbildningsformer, och visar att de vanligaste grunderna för avslag är att villkoren för utbildningens längd inte är uppfyllda.

CSN har ett regeringsuppdrag att följa utvecklingen av omställningsstudiestödet, uppdraget ska redovisas 1 april 2025.

Disposition

Rapporten inleds med en överblick av studerande med omställningsstudiestöd, både utifrån vilka som söker, och vilka som beviljas stöd. Därefter beskriver vi vad de studerande med omställningsstudiestöd studerar. Redovisningen omfattar bland annat vilka utbildningar de studerande har påbörjat, studieform och studieinriktning.

Slutligen för vi en avslutande diskussion om resultaten och vad som krävs för att utveckla statistiken ytterligare.

Som komplement till rapporten finns det en tabellbilaga i Excel med mer detaljerade uppgifter, som är publicerad i anslutning till rapporten.

² Ur rapporten *Skäl till avslag inom omställningsstudiestödet, En urvalsundersökning*, CSN 2023.

Vilka söker och vilka börjar studera?

Detta avsnitt beskriver vilka som har sökt och vilka som har börjat studera med omställningsstudiestöd hösten 2023. Inledningsvis presenteras uppgifter för hela gruppen sökande och studerande med bifall. Därefter är redovisningen uppdelad på yrkeshögskolan och högskolan. Det ingår bland annat uppgifter om ålder och utbildningsbakgrund för båda utbildningsformerna.

För mer detaljerade uppgifter se tabellbilagan.

Flest söker till yrkeshögskolan och högskolan

Drygt 21 300 unika personer har sökt omställningsstudiestöd för studier som skulle påbörjas hösten 2023. Totalt var 65 procent kvinnor och 35 procent män. En person kan lämna in flera ansökningar och antalet ansökningar är därför högre än antalet unika personer. Det totala antalet ansökningar för studier hösten 2023 var drygt 23 000.³

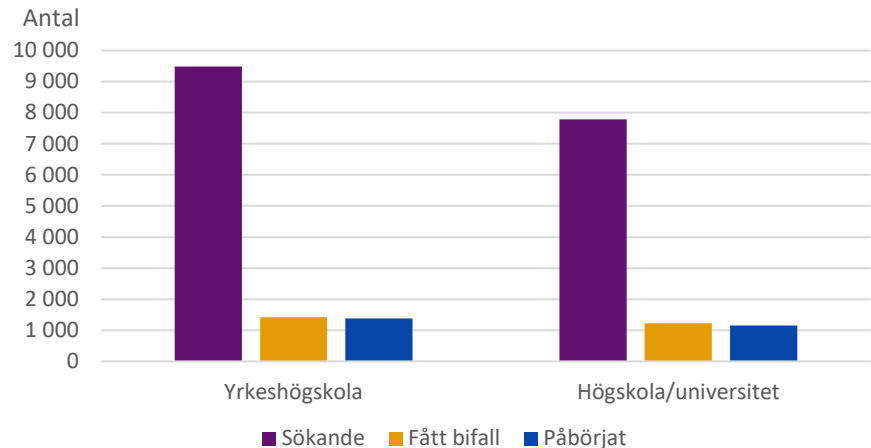
Av alla som sökt omställningsstudiestöd för studier hösten 2023 hade nästan 45 procent (9 490) sökt för studier vid yrkeshögskolan och 37 procent (7 790) hade sökt för studier på universitet eller högskola. Fyra av fem personer (eller 81 procent) av alla som sökte omställningsstudiestöd var alltså sökande till de här två utbildningsformerna. Resterande drygt 4 000 personer, motsvarande cirka 19 procent av alla sökande, har sökt omställningsstudiestöd för andra utbildningsformer, där komvux och folkhögskola var vanligast.⁴

Av dem som sökte omställningsstudiestöd för hösten 2023 fick totalt 15 procent bifall. Andelen som fick bifall på sin ansökan var jämnt fördelad mellan kvinnor och män.

³ Att dessa totaluppgifter inte överensstämmer med uppgifterna från CSN i tabell 1 beror på att det till viss del är olika populationer. I CSN:s uppgifter är ansökningarna redovisade per ansökningsomgång. I våra uppgifter redovisar vi de studerande utifrån vilken termin som studierna påbörjades. Läs mer i avsnittet *Så här har vi gjort*.

⁴ En person kan ha sökt stöd för fler utbildningsformer. Här räknas de som följt upp sin ansökan om omställningsstudiestöd med en ansökan till högskolan eller yrkeshögskolan då det är dessa som kunnat matchas i utbildningsregistret. Andelen med bifall beräknas utifrån den här uppgiften, och i alla uppgifter i rapporten kommer det vara denna population som är grunden.

Figur 1. Personer som sökt omställningsstudiestöd, fått bifall och påbörjat utbildning hösten 2023, uppdelat på yrkeshögskolan och högskolan.

För studier i yrkeshögskolan hade 15 procent fått bifall, och i högskolan 16 procent. I båda utbildningsformerna var det en något lägre andel som därefter påbörjade studier.

Över hälften av de sökande var över 40 år

Det finns regler kring vem som kan få omställningsstudiestöd bland annat beroende på ålder.⁵ Bland dem som sökte omställningsstudiestöd för studier hösten 2023 var 45 procent yngre än 40 år (cirka 9 500 personer) och 55 procent var 40 år eller äldre (cirka 11 800 personer).

En större andel män som sökt omställningsstudiestödet var i de yngre ålderskategorierna, medan en större andel kvinnor var i de äldre ålderskategorierna.

Totalt hade 60 procent av dem som sökt omställningsstudiestödet till hösten 2023 en eftergymnasial utbildning. Det var vissa skillnader mellan kvinnor och män utifrån utbildningsbakgrund bland de sökande till omställningsstudiestöd. En större andel kvinnor hade en eftergymnasial utbildning på minst tre år, medan en större andel män hade högst en gymnasial utbildning.

Mer detaljerade uppgifter om alla som sökt omställningsstudiestödet för studier hösten 2023 finns i tabellbilagan.

⁵ Enligt villkoren för omställningsstudiestödet kan personer under 40 år få stödet för en utbildning som är max 80 veckor lång. Personer som är 40 år eller äldre kan beviljas stöd utan begränsning av utbildningens längd.

Yrkeshögskolan

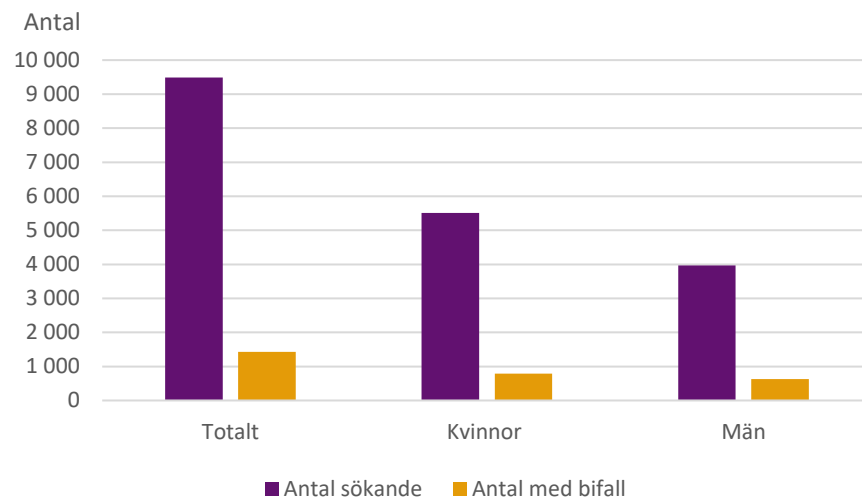
I det här avsnittet presenteras uppgifter om vilka personer som sökte och vilka som fick omställningsstudiestöd för studier på yrkeshögskolan hösten 2023. Mer detaljerade uppgifter om dem som fick stödet finns i tabellbilagan.

Fler kvinnor än män sökte

Totalt var det drygt 9 490 personer som sökte omställningsstudiestöd för en yrkeshögskoleutbildning till hösten 2023. En person kan ha sökt stöd för flera utbildningar. Av de sökande var 58 procent kvinnor (5 510) och 42 procent män (3 970).

Av de sökande fick 15 procent bifall på sina ansökningar om omställningsstudiestöd. Motsvarande andel för kvinnor respektive män var 14 och 16 procent. Av de 1 420 som beviljades omställningsstudiestödet för studier på yrkeshögskola var 56 procent kvinnor och 44 procent var män. Totalt 1 380 registrerade sig sedan på en yrkeshögskoleutbildning, det vill säga 97 procent av alla som hade fått bifall.

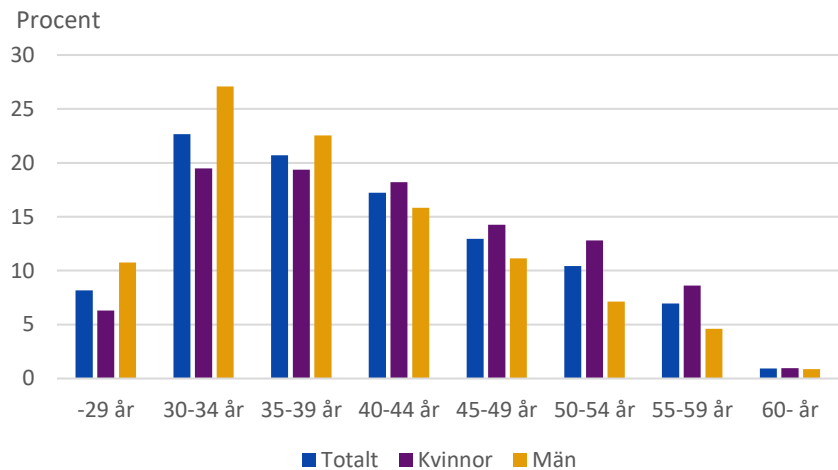
Figur 2. Personer som sökt omställningsstudiestöd och fått bifall för studier på en yrkeshögskoleutbildning hösten 2023 fördelat efter kvinnor och män.

Kvinnor äldre än män

Av alla sökande av omställningsstudiestöd för studier på yrkeshögskolan hösten 2023 var 52 procent yngre än 40 år och 48 procent var 40 år eller äldre. Av de sökande var störst andel i åldern 30–34 år, totalt 23 procent. Män som sökte stöd var generellt något yngre, medan sökande kvinnor var något äldre. 55 procent av de sökande kvinnorna var 40 år eller äldre. Motsvarande andel bland männen var 40 procent.

Figur 3. Åldersfördelning för personer som sökt omställningsstudiestöd för studier på en yrkeshögskoleutbildning hösten 2023, kvinnor och män.

De som fick stöd var något äldre än de som sökte stöd. Av dem som fick omställningsstudiestöd var 38 procent yngre än 40 år och 62 procent var 40 år eller äldre. Av dem som fick stöd var störst andel i åldern 40–44 år, totalt 22 procent.

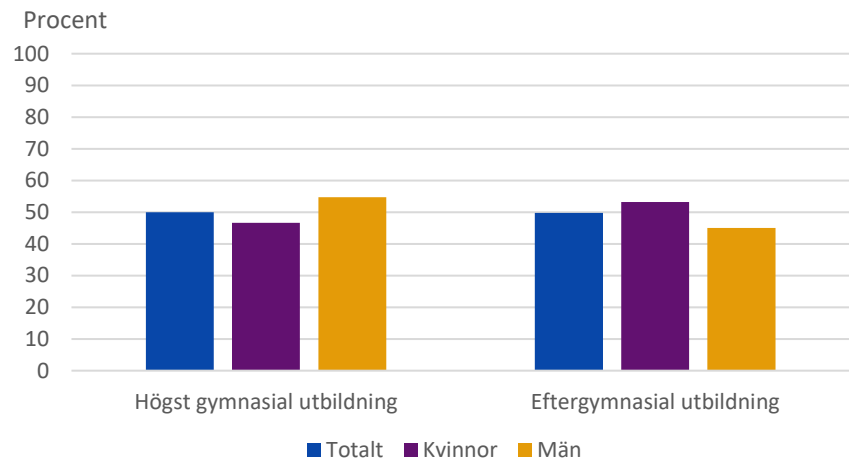
Bland dem som fick stöd var skillnaden mellan kvinnor och män störst i åldersgruppen 30–34 år, 14 procentenheter. I övrigt ser vi samma mönster som vi såg bland de sökande.

Hälften hade en eftergymnasial utbildning

Totalt hade hälften av alla som sökte omställningsstudiestöd för yrkeshögskolan en eftergymnasial utbildning, och hälften hade högst en gymnasial utbildning.

Utbildningsnivån bland de sökande var något högre bland kvinnor än bland män. En större andel kvinnor hade en eftergymnasial utbildning, totalt 53 procent. Motsvarande andel bland männen var 45 procent. Av männen som sökt omställningsstudiestöd hade 55 procent högst en gymnasial utbildning, jämfört med 47 procent av kvinnorna.

Figur 4. Utbildningsbakgrund (nivå) för personer som sökt omställningsstudiestöd för studier på en yrkeshögskoleutbildning hösten 2023, kvinnor och män.

Utbildningsnivån var något högre bland dem som fick omställningsstudiestödet jämfört med de som sökte, 57 procent hade en eftergymnasial utbildning och 43 procent hade en gymnasial utbildning.

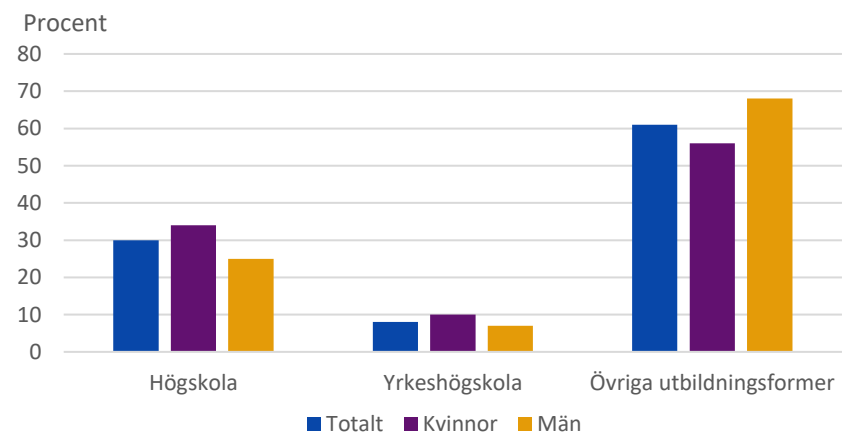
Även bland dem som fick omställningsstudiestödet var utbildningsnivån högre bland kvinnor än bland män. Av kvinnorna hade 64 procent en eftergymnasial utbildning, jämfört med 48 procent av männen.

Tre av tio har en högskoleutbildning sedan tidigare

Totalt hade 30 procent av de som sökte omställningsstudiestöd en tidigare utbildning från högskolan, 8 procent hade en tidigare utbildning från yrkeshögskolan och störst andel, 61 procent, hade studerat vid en annan utbildningsform. Denna kategori omfattar till exempel gymnasial utbildning, komvux och folkhögskolan.

Andelen kvinnor med en utbildning från högskolan eller yrkeshögskolan var större än motsvarande andel för män. Skillnaden var 9 respektive 3 procentenheter.

Figur 5. Utbildningsbakgrund (form) för personer som sökt omställningsstudiestöd för studier på en yrkeshögskoleutbildning hösten 2023, kvinnor och män.

Det var vanligare att de som fått omställningsstudiestöd hade en utbildning från högskolan sedan tidigare än de som sökte, 36 procent jämfört med 30 procent.

Tre av tio kvinnor arbetade tidigare inom vård och omsorg

Av dem som sökte omställningsstudiestöd arbetade 21 procent inom branschen vård och omsorg; sociala tjänster. Andelen var större bland kvinnor än bland män, 30 respektive 9 procent. Näst vanligast var arbete inom handel, reparation av motorfordon och motorcyklar, totalt 16 procent. Från den branschen kom lika stora andelar kvinnor och män.

Tabell 2. Tidigare bransch för personer som sökt omställningsstudiestöd för studier på en yrkeshögskoleutbildning hösten 2023, kvinnor och män. De fem största branscherna. Procent.

Bransch	Totalt	Kvinnor	Män
Vård och omsorg; sociala tjänster	21	30	9
Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar	16	16	15
Utbildning	11	14	6
Tillverkning	10	5	15
Byggverksamhet	7	2	14

Se tabellbilagan för uppgifter om alla branscher.

Av dem som sökte omställningsstudiestöd arbetade 36 procent inom service-, omsorgs- och försäljningsyrken. Andelen var högre bland kvinnor än bland män, 45 procent jämfört med 22 procent.

Tabell 3. Tidigare yrkesområde för personer som sökt omställningsstudiestöd för studier på en yrkeshögskoleutbildning hösten 2023, kvinnor och män. De fem största yrkena. Procent.

Yrkesområde	Totalt	Kvinnor	Män
Service-, omsorgs- och försäljningsyrken	36	45	22
Yrken med krav på fördjupad högskolekompetens	16	18	13
Yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande	12	11	12
Yrken inom administration och kundtjänst	11	12	11
Yrken inom byggverksamhet och tillverkning	9	2	20

Se tabellbilagan för uppgifter om alla yrkesområden.

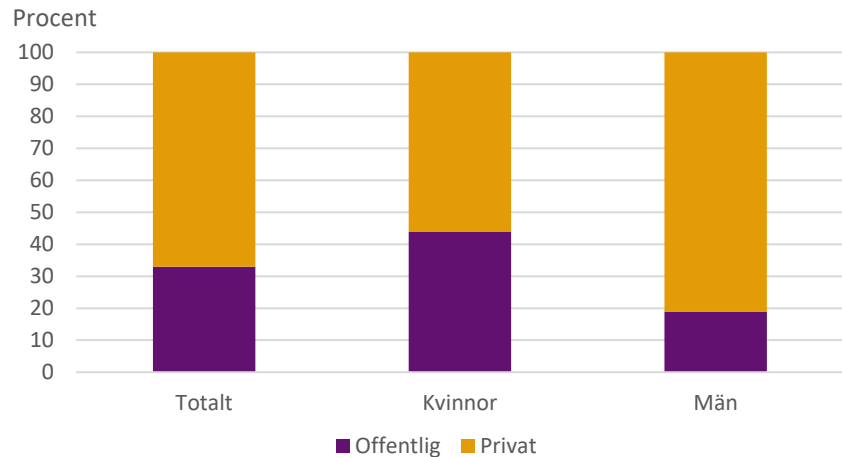
Bland dem som fick omställningsstudiestöd var andelen som arbetade inom service-, omsorgs- och försäljningsyrken lägre, 26 procent. Andelen som arbetade inom yrken med krav på fördjupad högskolekompetens var däremot högre, 22 procent.

Majoriteten arbetade i privat sektor

Vilken sektor de sökande arbetade i är av betydelse. Fördelningen av anslagsmedel till de sökande ska enligt regelverket göras utifrån andelen förvärvsarbetande i privat respektive offentlig sektor på arbetsmarknaden. Flest sökande kom från privat sektor. Totalt kom 67

procent från den privata sektorn och 33 procent från den offentliga bland dem som sökte omställningsstudiestöd för studier i yrkeshögskolan. Den privata sektorn var den största bland både kvinnor och män. Men en större andel av männen (81 procent) arbetade inom privat sektor jämfört med kvinnorna (56 procent). Kvinnorna arbetade i stället i större utsträckning inom offentlig sektor.

Figur 6. Sektor⁶ för personer som sökt omställningsstudiestöd för studier på en yrkeshögskoleutbildning hösten 2023, kvinnor och män.

När det gäller sektorstillhörighet bland dem som fick omställningsstudiestöd så är den privata sektorn den vanligaste bland både kvinnor och män. Precis som för de sökande så finns det ganska stora skillnader mellan kvinnor och män. En större andel av männen arbetade inom privat sektor medan en större andel kvinnor arbetade inom offentlig sektor.

Högskolan

I det här avsnittet presenteras uppgifter om vilka personer som sökte och vilka som fick omställningsstudiestöd för studier på universitet eller högskola hösten 2023. Fokus är uppgifter om de som sökt, de flesta figurer och tabeller redovisar sökande. Mer detaljerade uppgifter om både sökande och de som fått stöd finns i tabellbilagan.

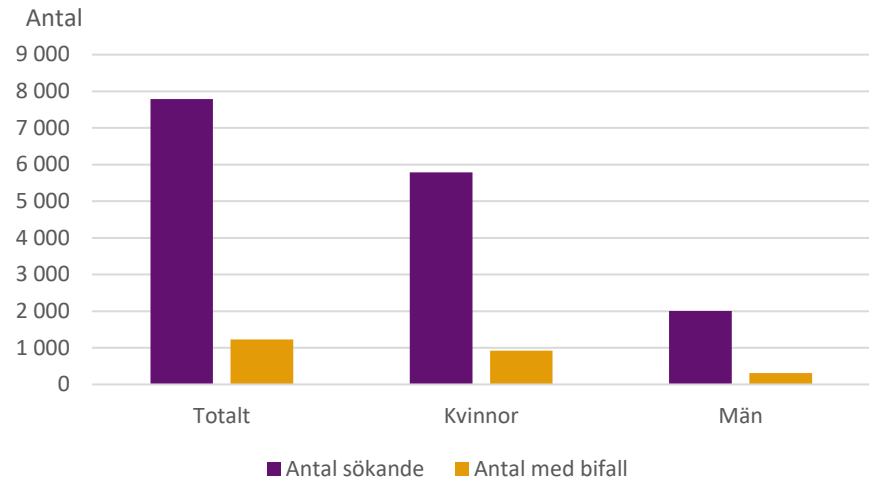
Fler kvinnor än män sökte stöd

Totalt sökte 7 780 personer omställningsstudiestöd för studier på högskolan. Av alla som sökt stöd för studier på universitet eller högskola från och med hösten 2023 var totalt 5 790 kvinnor och 2 000 var män, vilket motsvarar 74 respektive 26 procent.

⁶ Sektor avser år 2022. För mer information om sektor, se bilaga 1.

Av alla sökande var det 1 230 (16 procent) som beviljades omställningsstudiestöd för studier på universitet eller högskola. Av kvinnorna var det 16 procent av de sökande och av männen 15 procent av de sökande som beviljades stöd.

Figur 7. Personer som sökt och fått omställningsstudiestöd för studier på universitet eller högskola hösten 2023, fördelat efter kvinnor och män.

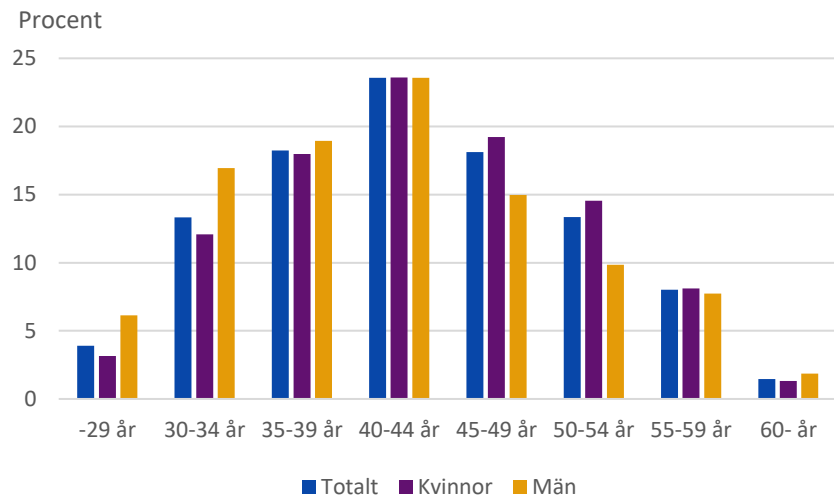
Totalt 1 160 registrerade sig sedan på universitet eller högskola, vilket motsvarar 94 procent av de som fick bifall.

Störst andel sökande var mellan 40–44 år

Av dem som sökt stöd för studier på universitet eller högskola var störst andel i åldern 40–44 år, totalt 24 procent. Totalt var 65 procent 40 år eller äldre och 35 procent var 39 år eller yngre. Män som sökt stöd var generellt något yngre, medan kvinnor som sökt var något äldre. Skillnaden var störst i ålderskategorierna 30–34 år och 50–54 år. Andelen kvinnor var högre i kategorin 50–54 år, och i kategorin 30–34 år var andelen män högre. Skillnaden i båda ålderskategorierna motsvarar 5 procentenheter.

Endast en mycket liten andel av dem som sökte stödet var över 60 år, totalt 1 procent av alla sökande. Det var även en liten andel som var yngre än 30 år, 3 procent av kvinnorna som sökt stödet och 6 procent av männen.

Figur 8. Åldersfördelning för personer som sökt omställningsstudiestöd för studier på universitet eller högskola hösten 2023, kvinnor och män.

De som fick omställningsstudiestöd var något äldre än dem som sökte stöd. Av dem som fick omställningsstudiestödet var 29 procent i ålderskategorin 40–44 år. Totalt var 81 procent av de som fick stöd och började studera 40 år eller äldre, och 19 procent var 39 år eller yngre.

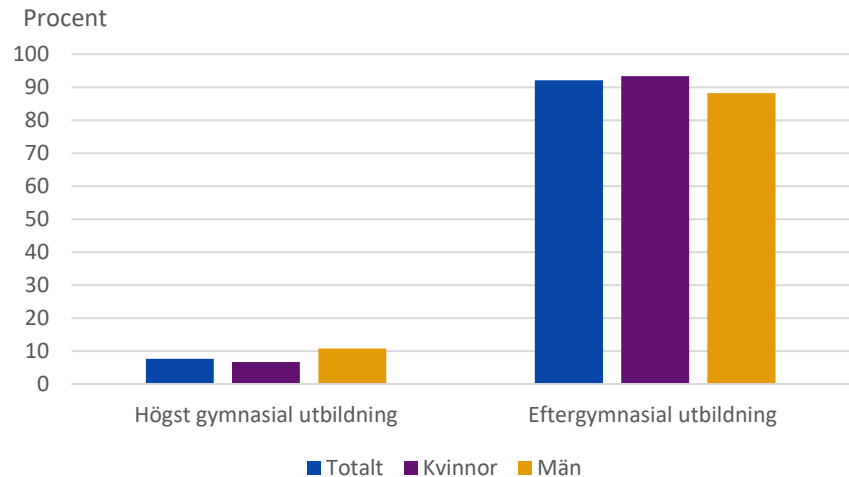
Både bland män och kvinnor som sökt omställningsstudiestöd var 24 procent mellan 40–44 år. Men bland dem som började studera med omställningsstudiestöd var andelen i den ålderskategorin 34 procent bland männen, och 27 procent bland kvinnorna.

Kvinnor hade något högre utbildningsnivå

Bland dem som sökte omställningsstudiestöd var det vanligast bland både kvinnor och män att ha minst en treårig eftergymnasial utbildning, totalt 64 procent. Utbildningsnivån bland de sökande var högre bland kvinnor. Andelen med minst en treårig eftergymnasial utbildning var 67 procent bland kvinnorna och 54 procent bland männen. Andelen med högst gymnasial utbildning var 20 procent bland män och 12 procent bland kvinnor som sökt stöd.

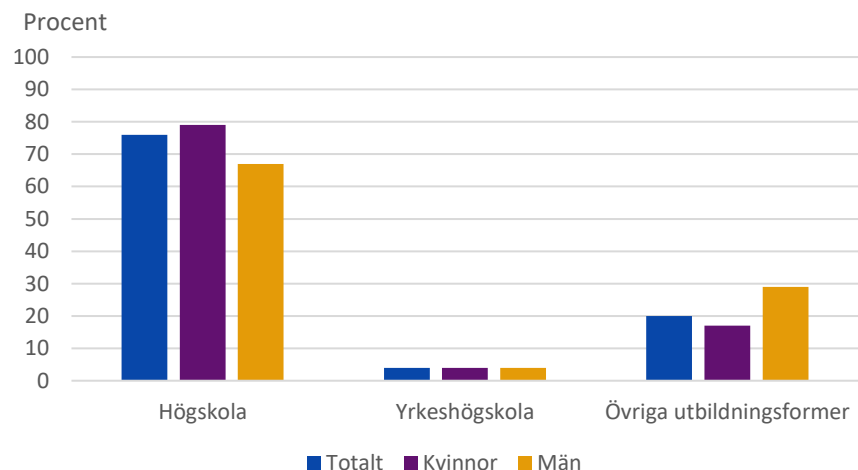
Utbildningsnivån var högre bland de som fick stödet jämfört med dem som sökt. Bland kvinnor och män som fått stöd hade 74 procent minst en treårig eftergymnasial utbildning, att jämföra med 64 procent bland de sökande.

Figur 9. Utbildningsbakgrund (nivå) för personer som sökt omställningsstudiestöd för studier på universitet eller högskola hösten 2023, kvinnor och män.

Det var vanligast att de som sökte omställningsstudiestödet hade en utbildning från högskolan sedan tidigare, totalt 76 procent. En större andel kvinnor än män hade en utbildning från högskola, skillnaden uppgick till 12 procentenheter.

Figur 10. Utbildningsbakgrund (form) för personer som sökt omställningsstudiestöd för studier på universitet eller högskola hösten 2023, kvinnor och män.

Andelen med en högskoleutbildning sedan tidigare vara något större bland dem som fick stödet jämfört med de som sökt stöd. Av de med omställningsstudiestöd var det totalt 84 procent som tidigare hade studerat på högskolan. Andelen var 8 procentenheter högre bland kvinnor jämfört med män.

Vanligast med tidigare arbete inom utbildning

Två branscher dominerade stort bland de som sökt omställningsstudiestöd för studier i högskolan, utbildning samt vård och omsorg. Totalt hade 30 procent arbetat inom utbildning och 22 procent inom vård och omsorg. Andelen kvinnor som kom från dessa branscher var större än andelen män.

Tabell 4. Tidigare bransch för personer som sökt omställningsstudiestöd för studier på universitet eller högskola hösten 2023, kvinnor och män. De fem största branscherna. Procent.

Bransch	Totalt	Kvinnor	Män
Utbildning	30	34	20
Vård och omsorg; sociala tjänster	22	25	13
Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring	11	11	11
Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar	6	6	7
Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	6	5	8

Se tabellbilagan för uppgifter om alla branscher.

En hög andel, totalt 51 procent, av dem som sökte omställningsstudiestöd arbetade inom yrken med krav på fördjupad högskolekompetens. Andelen var större bland kvinnor, 55 procent, jämfört med män, 39 procent.

Tabell 5. Tidigare yrkesområde för personer som sökt omställningsstudiestöd för studier på universitet eller högskola hösten 2023, kvinnor och män. De fem största yrkena. Procent.

Yrkesområde	Totalt	Kvinnor	Män
Yrken med krav på fördjupad högskolekompetens	51	55	39
Service-, omsorgs- och försäljningsyrken	19	20	17
Yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande	12	11	17
Yrken inom administration och kundtjänst	6	6	6
Chefsyrken	4	4	5

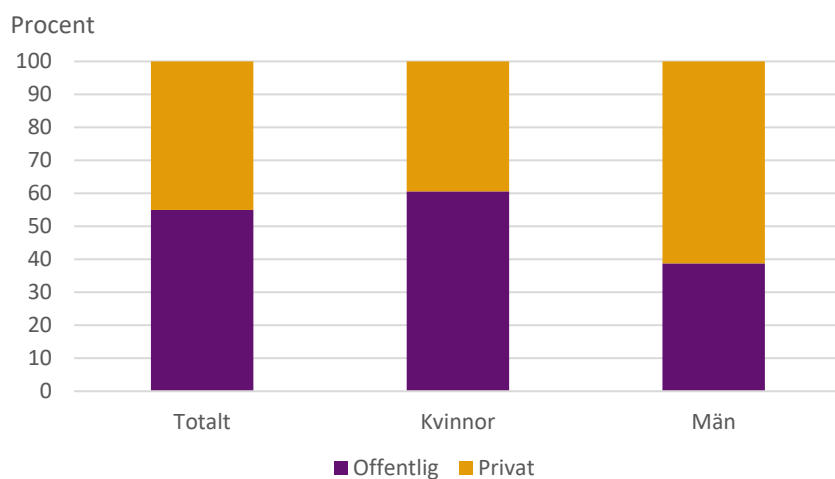
Se tabellbilagan för uppgifter om alla yrkesområden.

Relativt jämn fördelning mellan offentlig och privat sektor

Anslagsmedlen för omställningsstudiestödet ska fördelas per sektor, vilket baseras på var den sökande tidigare arbetade. Totalt arbetade 55 procent av de som sökt omställningsstudiestöd inom den offentliga sektorn och 45 inom den privata. Av kvinnorna som sökt stöd var det 61 procent som arbetade inom offentlig sektor, bland männen var det 39 procent.

Andelen från offentlig respektive privat sektor bland dem som fick omställningsstudiestödet var nästan densamma som bland dem som sökt stödet.

Figur 11. Sektor för personer som sökt omställningsstudiestöd för studier på universitet eller högskola hösten 2023, kvinnor och män.

Vad studerar de?

Detta avsnitt handlar om vad de studerande med omställningsstudiestöd studerar för utbildningar i yrkeshögskolan och högskolan. För båda utbildningsformerna presenteras studieform, utbildningsinriktning, hel- och deltidstudier samt distansstudier.

För mer detaljerade uppgifter se tabellbilagan.

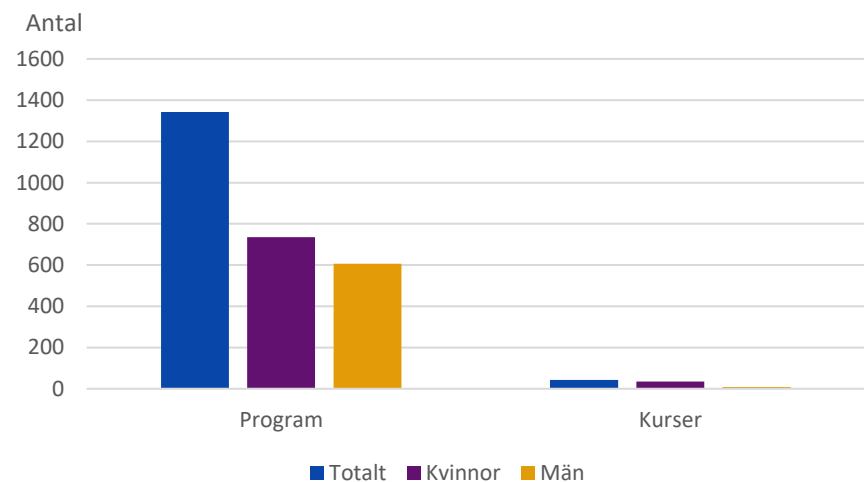
Yrkeshögskolan

Det var totalt 1 380 personer som fick omställningsstudiestöd för studier på en yrkeshögskoleutbildning och började studera hösten 2023. Av dem var 760 kvinnor och 610 män.

Vanligast att studera på program

En stor majoritet av dem som påbörjade studier på yrkeshögskolan med omställningsstudiestöd studerade på ett program, cirka 1 340 personer eller 97 procent. Resterande 3 procent läste kurser. Antalet kvinnor var större än antalet män både på program och kurser.

Figur 12. Studerande med omställningsstudiestöd på en yrkeshögskoleutbildning hösten 2023, efter studieform och kvinnor och män.

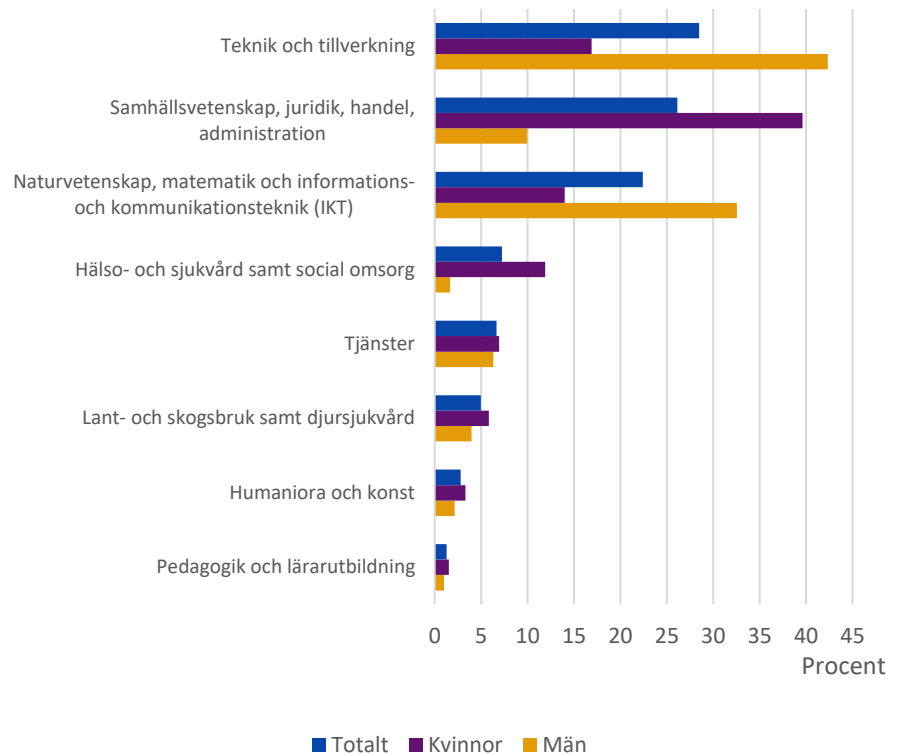

Stora könsskillnader mellan inriktningarna

Av dem som fick omställningsstudiestöd för yrkeshögskoleutbildning hösten 2023 studerade 1 340 personer på ett program. Närmare 380 personer (28 procent) av dessa studerade *teknik och tillverkning*, vilket var den vanligaste utbildningsinriktningen. Den näst vanligaste inriktningen var *samhällsvetenskap, juridik, handel, administration* med

nästan 350 personer (26 procent). Inriktningen *pedagogik och lärarutbildning* var det endast några få personer med omställningsstudiestöd som studerade under hösten 2023.

Figur 13. Studerande med omställningsstudiestöd på ett yrkeshögskoleprogram hösten 2023, efter utbildningsinriktning⁷ och kvinnor och män.

Könsskillnaderna var stora mellan några av inriktningarna. Det var betydligt vanligare att kvinnor studerade program inom *samhällsvetenskap, juridik, handel, administration* samt *hälso- och sjukvård samt social omsorg*. Bland män var det vanligare att studera inom inriktningarna *teknik och tillverkning* samt *naturvetenskap, matematik och informations- och kommunikationsteknik (IKT)*. Ungefär lika stor andel kvinnor och män studerade inom inriktningarna *tjänster, lant- och skogsbruk samt djursjukvård, humaniora och konst* samt *pedagogik och lärarutbildning*.

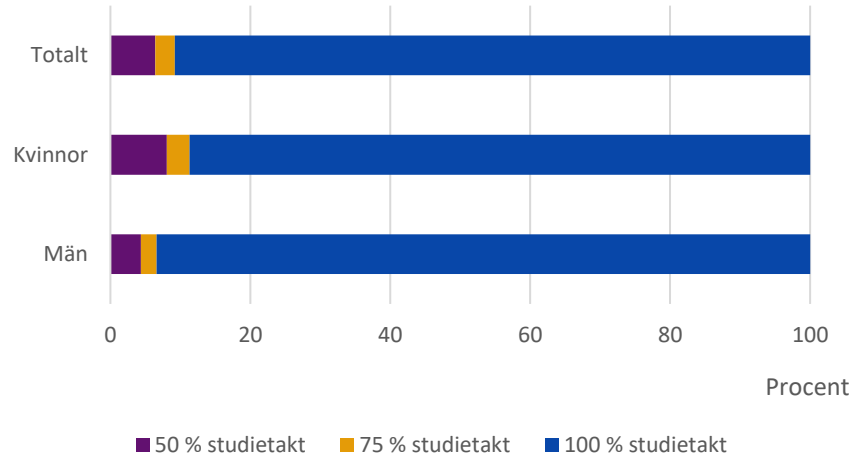
De flesta studerar på heltid

Över 90 procent av de studerande med omställningsstudiestöd på en yrkeshögskoleutbildning hösten 2023 hade en studietakt på 100 procent, det vill säga de studerade på heltid. Skillnaden i studietakt var liten mellan kvinnor och män. Männen studerade i något högre utsträckning på heltid jämfört med kvinnorna.

⁷ Utbildningsinriktning baseras på SUN-inriktning. Se bilaga 1 för mer information.

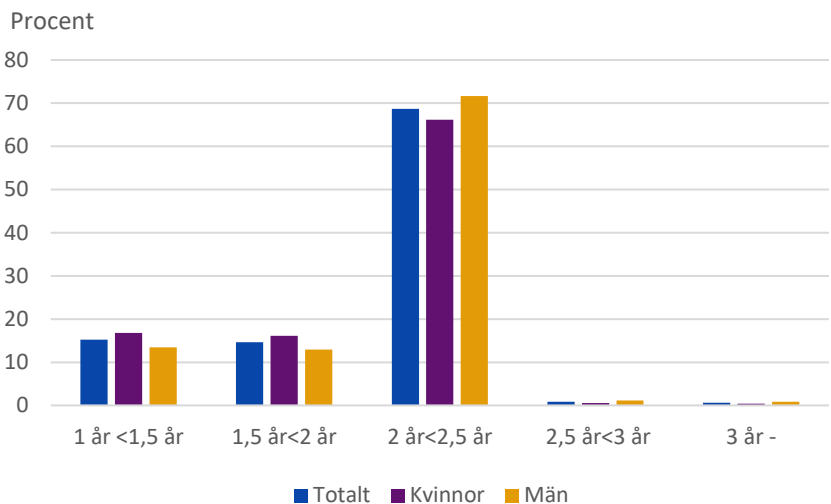
Ungefär 10 procent av alla studerade på deltid, antingen med 50 procents eller 75 procents studietakt.

Figur 14. Studerande med omställningsstudiestöd på yrkeshögskoleutbildning hösten 2023 efter studietakt och kvinnor och män.

Av dem som studerade på yrkeshögskoleprogram med omställningsstudiestöd hösten 2023 var det närmare 70 procent vars utbildning var mellan 2 och 2,5 år (400–499 YH-poäng). Skillnaden i utbildningslängd var liten mellan kvinnor och män.

Figur 15. Studerande med omställningsstudiestöd på yrkeshögskoleprogram hösten 2023, efter utbildningslängd och kvinnor och män.

Av dem som studerade på yrkeshögskoleprogram med omställningsstudiestöd hösten 2023 studerade 40 procent på distans. Bunden studieform hade 60 procent. Det fanns inga skillnader mellan kvinnor och män i det avseendet.

Högskolan

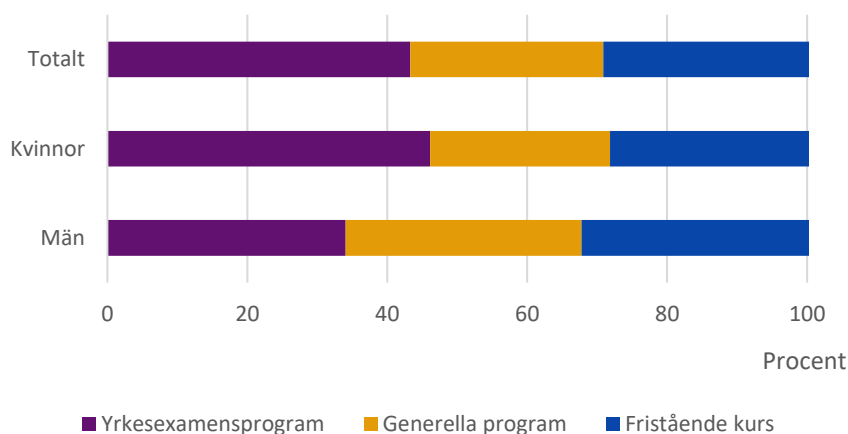
Totalt var det 1 160 studerande som var registrerade på universitet eller högskola hösten 2023 som hade fått beviljat omställningsstudiestöd. Av dem var 890 kvinnor och 270 män.

Programstudier vanligast i högskolan

Programstudier var vanligast för studerande med omställningsstudiestöd. Totalt var det 43 procent av studerande som studerade ett yrkesexamensprogram och 28 procent som studerade ett generellt program. Det innebär att 71 procent av alla studerande med omställningsstudiestöd i högskolan var programstudenter. Totalt studerade 29 procent fristående kurser.

Andelen som studerade ett yrkesexamensprogram var större bland kvinnor än bland män, 46 procent jämfört med 34 procent. Bland män var det däremot vanligare med studier på ett generellt program, 34 procent jämfört med 26 procent.

Figur 16. Studieform i högskolan för studerande med omställningsstudiestöd hösten 2023 fördelat på kvinnor och män.

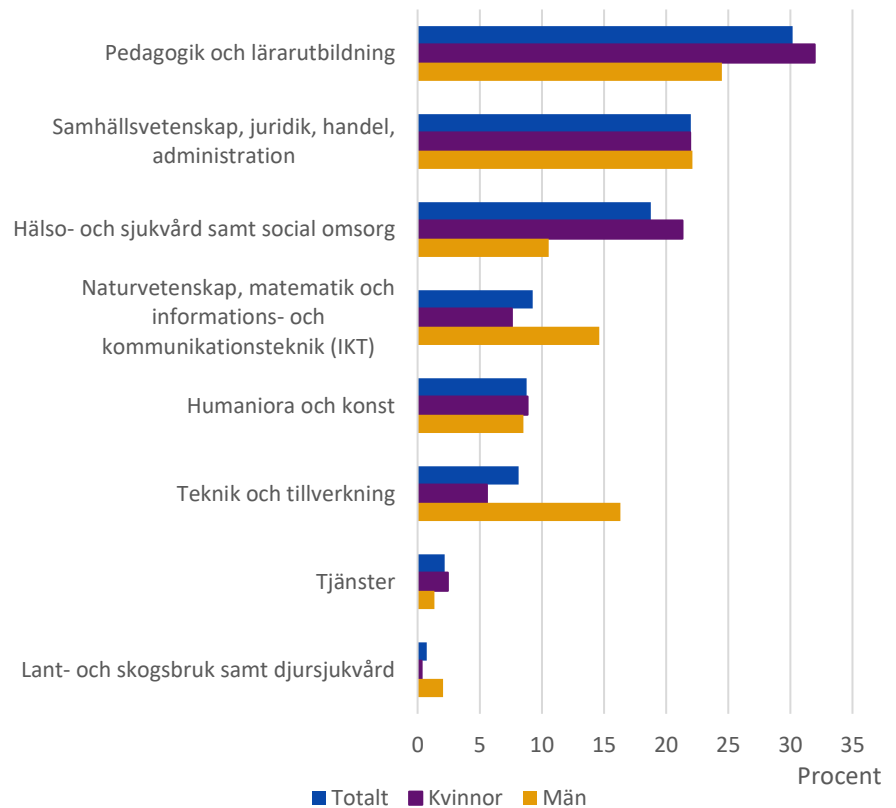

Det var endast ett fåtal som fick omställningsstudiestöd för att studera ett konstnärligt program hösten 2023.

Pedagogik och lärarutbildning vanligaste inriktningen

Av dem som fick omställningsstudiestöd studerade totalt 30 procent en kurs eller program med inriktningen *pedagogik eller lärarutbildning*. Den näst vanligaste inriktningen var *samhällsvetenskap, juridik, handel och administration* följt av *hälso- och sjukvård samt social omsorg*, med 22 respektive 19 procent. En mycket liten andel studerade inom inriktningarna *tjänster och lant- och skogsbruk samt djursjukvård*.

Figur 17. Studerande med omställningsstudiestöd på universitet eller högskola hösten 2023 fördelat på utbildningsinriktning samt kvinnor och män.

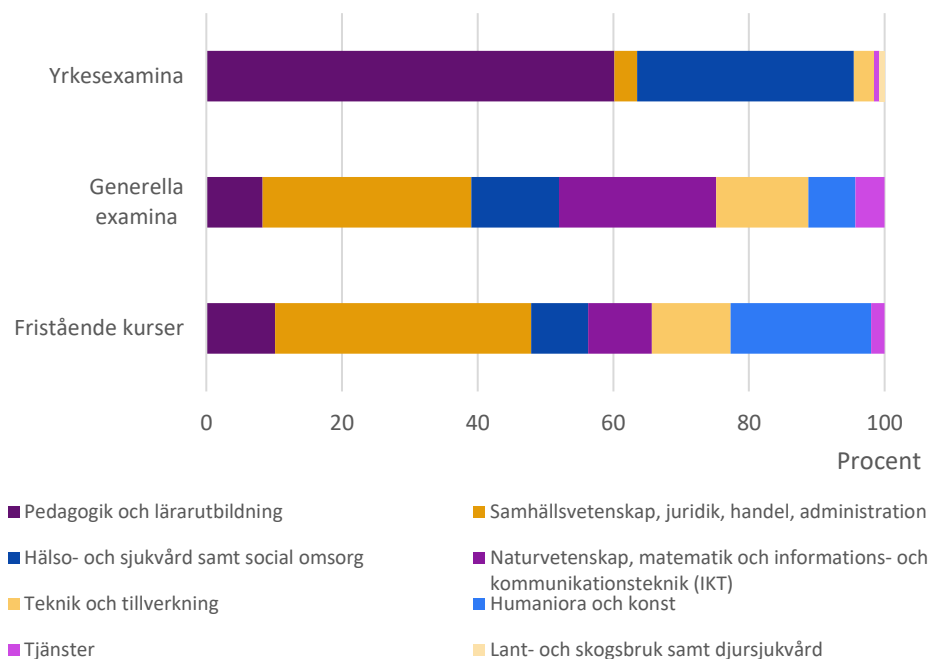

En större andel kvinnor än män studerade kurser eller program inom *pedagogik och lärarutbildning* och *hälso- och sjukvård samt social omsorg*. En större andel män än kvinnor studerade inom inriktningarna *naturvetenskap, matematik och informations- och kommunikationsteknik (IKT)* och *teknik och tillverkning*. En lika stor andel av kvinnor och män studerade inriktningarna *samhällsvetenskap, juridik, handel, administration* samt *humaniora och konst*.

Studier inom samhällsvetenskap vanligt bland studerande på fristående kurser

Vilken inriktning studierna har varierar med studieform. För studerande som studerar program mot yrkesexamina är inriktningen *pedagogik och lärarutbildning* vanligast, 60 procent. Därefter kommer program inom *hälso- och sjukvård samt social omsorg* med cirka 30 procent. Samtidigt är det inom de inriktningarna som de stora programmen mot olika typer av lärarexamina och sjuksköterskeexamina ryms. Både för kvinnor och män är *pedagogik och lärarutbildning* den vanligaste inriktningen.

Figur 18. Studerande med omställningsstudiestöd på universitet eller högskola hösten 2023 fördelat på studieform och utbildningsinriktning.

För studerande som går generella program är inriktningarna mer skiftande. Program inom *samhällsvetenskap, juridik, handel, administration* är vanligast med 30 procent, men därefter fördelar sig studerande mera jämnt över inriktningarna. Både för män och kvinnor är *samhällsvetenskap, juridik, handel, administration* vanligast, och därefter kommer *naturvetenskap, matematik och informations- och kommunikationsteknik (IKT)*.

Även för studerande som studerar fristående kurser är inriktningarna blandade, men även i den gruppen är *samhällsvetenskap, juridik, handel, administration* vanligast. Det gäller både kvinnor och män. Därefter kommer *humaniora och konst* samt *teknik och tillverkning*.

Tabell 6. Antal studerande med omställningsstudiestöd hösten 2023 på fristående kurser efter utbildningsinriktning, kvinnor och män.

Utbildningsinriktning	Totalt	Kvinnor	Män
Samtliga	340	250	90
Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration	150	120	30
Humaniora och konst	80	60	20
Teknik och tillverkning	50	20	20
Naturvetenskap, matematik och informations- och kommunikationsteknik (IKT)	40	20	20
Pedagogik och lärarutbildning	40	30	10
Hälsa- och sjukvård samt social omsorg	30	30	0
Tjänster	10	10	0
Lant- och skogsbruk samt djursjukvård	0	0	0

Flest studerande på yrkesexamenprogram inom vård och pedagogik

Studerande med omställningsstudiestöd på yrkesexamensprogram studerar i störst utsträckning på program inom vård och pedagogik. Flest studerande har programmen mot specialpedagogikexamen och sjuksköterskeexamen. Det är betydligt fler kvinnor än män som studerar ett yrkesexamensprogram. Antalet män överstiger inte 30 studerande på något yrkesexamensprogram.

Tabell 7. Antal studerande med omställningsstudiestöd hösten 2023 på de största yrkesexamensprogrammen fördelat på kvinnor och män.

Yrkesexamensprogram	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	510	410	90
Specialpedagogexamen	90	80	10
Sjuksköterskeexamen	70	60	10
Ämneslärarexamen	60	30	20
Speciallärarexamen	50	40	10

För studerande som studerar på generella program är program mot masterexamen vanligast (120 studerande), och därefter kommer program mot kandidatexamen (100 studerande).

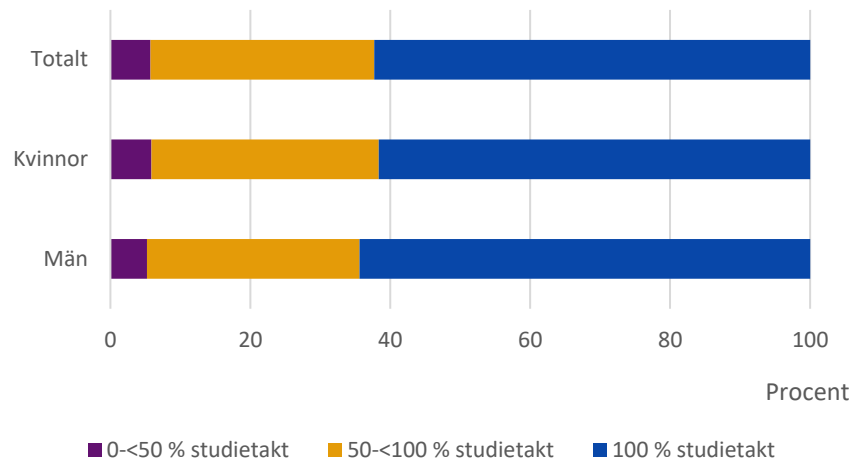
Tabell 8. Antal studerande med omställningsstudiestöd hösten 2023 på de största generella programmen, fördelat på kvinnor och män.

Generella program	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	320	230	90
Masterexamen	120	90	30
Kandidatexamen	100	70	30
Magisterexamen	50	40	20
Högskoleexamen	30	20	20

Flest studerar på heltid

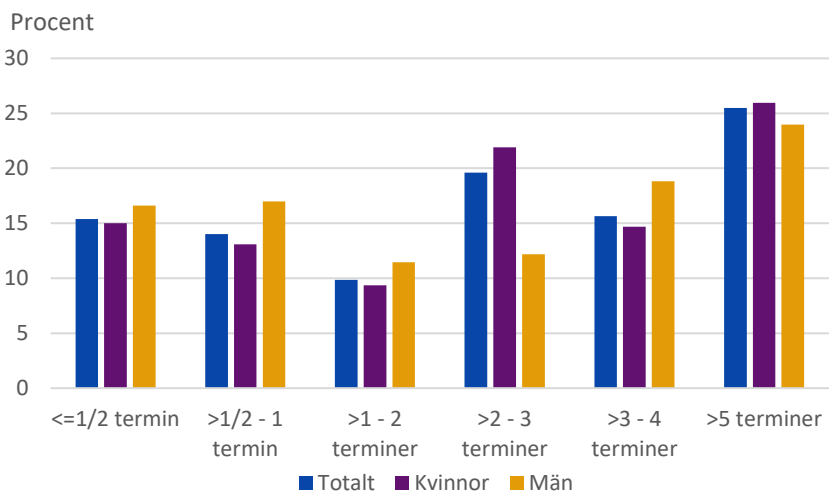
Över 90 procent av registrerade studerande med omställningsstudiestöd hösten 2023 hade en studietakt på mellan 50 och 100 procent. De flesta studerade på heltid, 62 procent. Skillnaden i studietakt var mycket liten mellan kvinnor och män.

Figur 19. Studerande med omställningsstudiestöd på universitet eller högskola hösten 2023 fördelat på studietakt samt kvinnor och män.

Vi vet sedan tidigare att det var vanligare att de med omställningsstudiestöd gick program än att de studerade fristående kurser. Det avspeglas i Figur 20, där det är en lägre andel som studerar på kortare utbildningar, jämfört med längre utbildningar. Den vanligaste omfattningen på studier bland både kvinnor och män var 5 terminer eller mer, det vill säga minst 2 års studier.

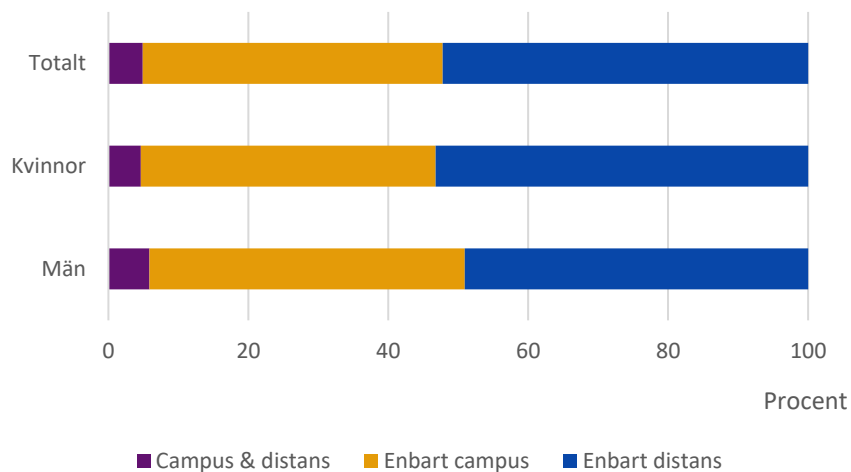
Figur 20. Studerande med omställningsstudiestöd på universitet eller högskola hösten 2023, fördelat på omfattning samt kvinnor och män.

Hälften studerade på distans

Av de studerande med omställningsstudiestöd studerade 52 procent enbart på distans och 43 procent studerade enbart på campus. Endast en liten del, 5 procent, studerade blandat på campus och på distans. Skillnaden mellan kvinnor och män var mycket liten, men en något större andel kvinnor studerade enbart på distans jämfört med män. Skillnaden uppgick till 4 procentenheter.

Figur 21. Studerande med omställningsstudiestöd på universitet eller högskola hösten 2023 fördelat på campus- och distansstudier samt kvinnor och män.

Resultat och avslutande kommentarer

Den här studien bidrar till en ökad kunskap om både dem som sökt och dem som beviljats omställningsstudiestöd för högskole- och yrkeshögskoleutbildning.

I det här avsnittet presenteras först några övergripande svar på vilka som får stöd och vilka som studerar med omställningsstudiestöd. Det görs också jämförelser mellan de studerande i yrkeshögskolan och högskolan i viktiga aspekter. Därefter presenteras möjliga utvecklingsvägar, och vad som skulle krävas för att utveckla statistiken ytterligare.

Viktiga resultat

Statistiken över dem som sökt och påbörjat studier med omställningsstudiestöd för studier hösten 2023 visar ett antal intressanta resultat. Vi ser också både skillnader och likheter mellan de studerande i yrkeshögskolan och högskolan.

De sökande är äldre till högskolan än till yrkeshögskolan

Sökande till högskolan var äldre än sökande till yrkeshögskolan. Bland de sökande till högskolan var 65 procent över 40 år medan motsvarande andel var 48 procent för de sökande till yrkeshögskolan.

De sökande var relativt högutbildade. Av samtliga sökande hade över sex av tio en eftergymnasial utbildning. Den andelen var lägre för de sökande till yrkeshögskolan än bland de sökande till högskolan. Men bland dem som beviljades stöd var andelen högutbildade ännu högre.

Flest kommer från arbeten inom utbildning samt vård och omsorg

Två branscher på arbetsmarknaden dominerar bland de sökandes tidigare jobb: utbildning samt vård och omsorg; sociala tjänster. För de sökande till högskolan arbetade över hälften inom de branscherna när de sökte omställningsstudiestöd. Många bristyrken på svensk arbetsmarknad finns i de branscherna. Även för de sökande till yrkeshögskolan var ett tidigare arbete inom vård och omsorg; sociala tjänster vanligast, en femtedel av de sökande kom från den branschen.

När det gäller sektor kommer en betydligt högre andel av de sökande till yrkeshögskolan från privat sektor, jämfört med sökande till högskolan.

Programstudier dominerar

Program var den vanligaste utbildningsformen. Det innebär att långa utbildningar var vanligast, trots att omställningsstudiestödet är begränsat till att ersätta som max 44 veckor, vilket motsvarar ett års studier på heltid.

För studerande med omställningsstudiestöd i yrkeshögskolan var program helt dominerande, där studerade 97 procent ett program. För yrkeshögskolans del är andelen med omställningsstudiestöd för studier på kurser lägre än väntat. Vid införandet av omställningsstudiestödet lyfte både arbetsmarknadens parter och omställningsorganisationerna kurser inom yrkeshögskolan som en typ av utbildning som kunde bli efterfrågat för studier med omställningsstudiestöd.

För studerande med omställningsstudiestöd i högskolan studerade cirka 70 procent antingen ett yrkesexamensprogram eller ett generellt program.

De vanligaste yrkesexamensprogrammen bland studerande med omställningsstudiestöd var program mot specialpedagogexamen, sjuksköterskeexamen och ämneslärarexamen. De leder alla till yrken som kännetecknas av brist på arbetskraft.

För yrkeshögskolan var de vanligaste inriktningarna för studerande med omställningsstudiestöd *teknik och tillverkning* följt av *samhällsvetenskap, juridik, handel, administration*.

För studerande på fristående kurser i högskolan är den vanligaste inriktningen *samhällsvetenskap, juridik, handel, administration*. Därefter följer *humaniora och konst* samt *teknik och tillverkning*. Det har tidigare inte funnits statistik över inriktningar för fristående kurser i högskolan.

Flest studerar på heltid, och många på distans

En klar majoritet, över 90 procent, av studerande i yrkeshögskolan studerade på heltid. Även i högskolan var studier på heltid vanligast, där bedrev över 60 procent av de studerande heltidsstudier.

För yrkesverksamma studerande kan distansstudier vara viktigt för möjligheten att studera. Det var också vanligt med distansstudier bland studerande med omställningsstudiestöd. Av de studerande i yrkeshögskolan studerade 40 procent på distans och av de studerande i högskolan över 50 procent.

Skillnader mellan kvinnor och män

För kvinnor och män finns det vissa skillnader både bland dem som söker och bland dem som börjar studera med omställningsstudiestöd. Det är en högre andel kvinnor än män bland de sökande. Skillnaden är högre bland de sökande till högskolan än till yrkeshögskolan.

Kvinnorna som sökte omställningsstudiestöd hade en högre utbildningsnivå än män. Det stämmer för både de sökande till yrkeshögskolan och högskolan.

Kvinnor som söker omställningsstudiestöd för studier i yrkeshögskolan kommer i hög utsträckning från arbeten inom branschen vård och omsorg; sociala tjänster. För kvinnor som söker till högskolan är den vanligaste branschen utbildning.

För män som söker omställningsstudiestöd för studier i yrkeshögskolan är de vanligaste branscherna för tidigare arbete handel, reparation av motorfordon och motorcyklar, tillverkning samt byggverksamhet. För män som söker till högskolan är däremot också vård och omsorg; sociala tjänster den vanligaste branschen.

För män som påbörjat studier med omställningsstudiestöd är de vanligaste utbildningsinriktningarna *teknik och tillverkning* i yrkeshögskolan och *pedagogik och lärarutbildning* i högskolan. För kvinnor är den vanligaste inriktningen i yrkeshögskolan *samhällsvetenskap, juridik, handel, administration* och *pedagogik och lärarutbildning* i högskolan.

Utvecklingsområden

Det finns flera utvecklingsområden för statistiken om omställningsstudiestödet. För att kunna ta fram prognoser och djupare analyser behövs mer detaljerat underlag.

En långsiktig uppföljning behövs

I den här redovisningen ingår enbart uppgifter om studerande för en hösttermin. När vi beskriver de studerande och vilka utbildningar de valt kan vi inte veta i vilken utsträckning dessa är representativa för alla studerande med omställningsstudiestöd. Det är inte heller säkert att kommande studerande kommer göra samma val när det gäller utbildningar, studietakt och studieform som de första årens studerande med omställningsstudiestöd.

För att kunna dra fler slutsatser om dem som söker och beviljas omställningsstudiestöd och deras utbildningsval behöver uppgifterna följas över en längre period. Det är därmed viktigt att inte dra för långtgående slutsatser av uppgifterna.

Mer utvecklingsarbete krävs

För att ta fram uppgifter om inriktningar för de studerande på fristående kurser och kurser inom yrkeshögskolan fick ett omfattande manuellt arbete göras. Det gick inte heller att ta fram detaljerade uppgifter för den här gruppen. Viss osäkerhet finns även i uppgifterna om vilka program de studerande har sökt och fått beviljat. Det är en brist eftersom vi ser ett stort behov av sådan information. För att kunna utveckla sina utbildningsutbud behöver både lärosäten och utbildningsanordnare av yrkeshögskoleutbildningar uppgifter om vilka kurser de studerande med omställningsstudiestöd väljer. På sikt vore det därför bra om CSN även kunde registrera kurs- och programkoder för högskoleutbildningar samt utbildningsidentiteter (beslutsår, utbildningsnummer, omgångsnummer samt anordnarens organisationsnummer) för yrkeshögskolan. Dessa uppgifter behövs både för de utbildningar som söks och beviljas. Den typen av uppgifter går inte att ta fram på ett tillförlitligt vis på något annat sätt.

Vi ser också ett stort behov av en regelbunden och mer detaljerad uppföljning av studerande med omställningsstudiestöd, och ett tydliggörande kring vem som ska ansvara för en sådan uppföljning.

Så här har vi gjort

Uppgifterna kommer från CSN som levererat data till SCB över vilka personer som sökt och vilka som fått bifall om omställningsstudiestödet. Därefter har SCB kompletterat med uppgifter ur register.

I uppgifterna från CSN ingår alla som ansökt om omställningsstudiestöd för studier hösten 2023. Bara nya ansökningar ingår. Det vill säga personer som hade fått omställningsstudiestöd utbetalt eller ansökt om omställningsstudiestöd för samma studier under första halvåret 2023 exkluderades.

Uppgifterna har tagits fram genom en samkörning av personuppgifter från CSN med uppgifter från bland annat SCB:s utbildningsregister. På så sätt går det att följa vilka utbildningar studerande med omställningsstudiestöd har påbörjat i högskolan och yrkeshögskolan.

Men det är inte alltid att de som sökte omställningsstudiestöd hos CSN sedan också skickade in en ansökan till utbildningar vid yrkeshögskolan eller högskolan. Det är en anledning till att populationerna skiljer sig något åt mellan uppgifterna från ansökningar från CSN, och registerna över studerande i yrkeshögskolan och högskolan hos SCB.

Tabell 9. Undersökningspopulation fördelat på utbildningsformer.

Population	Antal
Alla utbildningsformer	
Sökande CSN	21 317
Bifall	3 047
Högskolan	
Sökande CSN	8 456
Varav sökt till högskolan	7 785
Bifall	1 227
Yrkeshögskolan	
Sökande CSN	10 735
Varav sökt till yrkeshögskolan	9 486
Bifall	1 424

Metod för att ta fram uppgifter om inriktningen på utbildningar

Metoden har vissa begränsningar för att ta fram uppgifter om inriktningen på kurser och program.

I dagsläget registrerar inte CSN kurs- och programkoder för högskoleutbildningar och utbildningsidentiteter för yrkeshögskoleutbildningar (beslutsår, utbildningsnummer, omgångsnummer samt anordnarens organisationsnummer). Dessa uppgifter har i stället fått matchas på från register hos SCB. I detta matchningsförfarande uppkommer vissa skillnader, som måste lösas manuellt.

Om en studerande till exempel studerar flera fristående kurser i högskolan under samma period, kan vi inte säkerställa att personen verkligen har omställningsstudiestöd för alla kurser. Det är till exempel inte ovanligt att personer studerar fristående kurser på fritiden. Men i redovisningen gör vi antagandet att de med omställningsstudiestöd har det för alla kurser de är registrerade på. Det är också en anledning till att vi bara kan redovisa inriktning för kurserna på en övergripande nivå.

När det gäller uppgifterna om program har CSN och SCB inte samma klassifikationssystem gällande namn på utbildning. Där har en manuell matchning fått göras.

Statistisk röjandekontroll

För uppgifter som rör enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden gäller sekretess.⁸ I denna rapport har därför en statistisk metod använts för att skydda enskildas uppgifter i den redovisade statistiken. På grund av detta är inte alltid de redovisade totalerna lika med summan av deras redovisade delar.

För detta material har en metod använts som gör det möjligt att redovisa detaljerad statistik utan att behöva dölja statistikvärden, eller göra delar av redovisningen mindre detaljerad. Metoden innebär att statistiken tillförs slumpmässig osäkerhet på ett kontrollerat sätt, utan att bidra med systematisk skevhet i statistiken. Samtliga statistikvärden, inklusive totaler, som är större än noll justeras med ett litet negativt eller positivt heltal. Vissa statistikvärden lämnas oförändrade. En följd av metoden är att de redovisade totalerna inte alltid är lika med summan av deras redovisade delar. Till exempel överensstämmer inte nödvändigtvis den redovisade totalen för kvinnor och män med summan av de redovisade statistikvärdena för kvinnor respektive män.

Den tillförda osäkerheten är liten, men påverkan är större för låga frekvenser än för höga. Detta har betydelse även för andelar som alltid bör tolkas med försiktighet när de är baserade på låga frekvenser. Om redovisade statistikvärden adderas för att skapa en ny total, så adderas även osäkerheten. Det finns därför risk för att den nya totalen innehåller större osäkerhet.

⁸ Enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Bilaga 1. Definitioner

Sektor

I den här rapporten skiljer vi mellan två institutionella sektorer: privat sektor och offentlig sektor, se kodning nedan. Uppgifterna hämtas från Företagsregistret, som redovisar företagens sektorstillhörighet för individer som förvärvsarbetar.

Uppgifterna om sektor i den här studien avser det huvudsakliga arbetsstället under uppföljningsåret (2022).

Privat sektor	21 Aktieföretag, ej offentligt ägda, 22 Övriga företag, ej offentligt ägda, 23 Statligt ägda företag och organisationer 24 Kommunalt ägda företag och organisationer, 25 Övriga organisationer.
Offentlig sektor	11 Statlig förvaltning, 12 Statliga affärsverk, 15 Övriga offentliga institutioner. 13 Primärkommunal förvaltning. (kommunal sektor) 14 Landsting. (regional sektor)

Utbildningsinriktning

Utbildningarna delas in i åtta ämnesinriktningar enligt den översta nivån inom svensk utbildningsnomenklatur (SUN⁹):

- pedagogik och lärarutbildning
- humaniora och konst
- samhällsvetenskap, juridik, handel, administration
- naturvetenskap, matematik och data
- teknik och tillverkning
- lant- och skogsbruk samt djursjukvård
- hälso- och sjukvård samt social omsorg
- tjänster.

Program och kurser i yrkeshögskolan

Program: Utbildningar som är minst 100 YH-poäng, vilket motsvarar ett halvårs studier på heltid. De flesta program inom yrkeshögskolan är 1–2 år långa. De kombinerar teori med praktik och leder till en tydlig yrkesroll. Från 200 YH-poäng kan program leda till en examen.

⁹ SUN-inriktning på 1-siffrig nivå, <https://www.scb.se/dokumentation/klassifikationer-och-standarder/svensk-utbildningsnomenklatur-sun/>. [hämtat 2024-11-22]

Kurser: Utbildningar som är upp till 99 YH-poäng, det vill säga kortare än ett halvårs studier på heltid. Kurser inom yrkeshögskolan riktar sig främst till redan yrkesverksamma som vill fylla på med mer kompetens eller är i behov av omställning. Många kurser går på distans och/eller deltid.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapssamhälle. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

uka.se

